

УДК 097

Дідора Лариса Костянтинівна
провідний бібліотекар
відділу науково-видавничої діяльності,
Національний музей історії України
(Київ, Україна)
didora.larisa@gmail.com

Larysa K. Didora
leading librarian,
The Department of Scientific Publishing,
The National Museum of the History of Ukraine
(Kyiv, Ukraine)

**КНИЖКОВІ ЗНАКИ ПОЛЬСЬКИХ КНИГОЗБІРЕНЬ
У БІБЛІОТЕЦІ НАЦІОНАЛЬНОГО МУЗЕЮ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ**

**BOOKMARKS OF POLISH BOOK COLLECTIONS IN THE LIBRARY OF THE NATIONAL MUSEUM OF
THE HISTORY OF UKRAINE**

Анотація

У статті досліджено книжкові знаки польських книгозбірень, наявні на друкованих виданнях з бібліотеки Національного музею історії України.

Ключові слова: екслібриси, польські екслібриси, книжкові знаки, бібліотека, Національний музей історії України.

Abstract

The article studies the bookmarks of Polish book collections, which are available within the printed editions of the National Museum of Ukrainian History's library.

Key words: exlibrises, polish exlibrises, bookmarks, library, The National Museum of the History of Ukraine.

Метою статті є огляд колекції книжкових знаків (екслібрисів, штампів, власницьких автографів) польських приватних і публічних книгозбірень, наявних на виданнях з бібліотеки Національного музею історії України (далі – НМІУ). Варто зауважити, що власницький книжний знак є носієм значного інформаційного потенціалу, за допомогою якого дослідник може відтворити історію побутування книги та зібрання, з якого вона походить, а також долю власника цього зібрання. Поряд з інвентарною книгою бібліотеки книжний знак є джерелом з історії формування книгозбірні НМІУ. Власне, це і обумовлює актуальність цієї наукової розвідки.

На форзаці книги польського історика, члена Історичного товариства у Львові Тадеуша Корзона (1839–1918) “Історія воєн та військової справи у Польщі” (1923) міститься гербовий екслібрис-наліпка розміром 6,9×8,4 мм (рис. 1) та печатка Військової бібліотеки у Львові (рис. 2). На екслібрисі зображено відкриту книгу між двома переплеченими лавровими вінками мечами, на якій розміщено герб Львова і напис “BIBLIOTE / KA WOJ / SKOWA / D. O. GEN / LWÓW”. Над книгою – картуш з коронованим орлом на тлі дубового листа. У нижній частині екслібриса розміщено інвентарний номер книги “4875” (на 31 грудня 1926 р. фонд Військової бібліотеки нараховував 8698 видань та 2180 map)¹. Автором екслібрису є Рудольф Менкицький (1887–1942) – графік, колекціонер, музейний діяч, директор Історичного музею міста Львова².

Важливе місце серед польськомовних видань бібліотеки НМІУ посідають гербовники. Автором найвідомішого з них, “Гербовника польського”, є історик та єзуїт Каспер Несецький (1682–1744). Вперше виданий у Львові в 1728–1743 рр. під назвою “Корона Польська” (у 4 т.), гербовник став найдетальнішим довідником з історії шляхетних польських родів. У 1839–1845 рр. польський видавець Я. Н. Бобрович (1805–1881) видав гербовник у 10 томах у Лейпцігу.

У бібліотеці НМІУ зберігається 9 із 10 томів означеного гербовника, які походять із бібліотеки польського князя, промисловця та винахідника Вітольда Святополк-Четвертинського (1850–1909) та його дружини Марії Потоцької (1847–1907). Про це свідчать шрифтові друковані екслібриси на форзацах книг (рис. 3), що мають вигляд прямокутної наліпки, на якій штемпельною фіолетовою фарбою у рамці розміром 53×22 мм зазначено текст “Księgozbiór Daszowski J: J: O: O: X: X Witolda i Marji z Hrabior Potockich, Światopolk-Czetwertynskich №_№_№ 55_№_”. М. Потоцька, з якою князь Вітольд одружився у 1882 р., була дочкою та єдиною спадкоємицею учасника польського повстання 1830 р. Володимира Потоцького з Підгаєць (1810–1880). З посагом дружини князь Четвертинський отримав у власність м. Дашів у Липовецькому повіті Київської губернії. Там у палаці зберігалися родинний архів і близько 3 тисяч книг, надрукованих переважно польською і французькою мовами, зокрема старовинні видання. Під час революції 1917 р. палац було зруйновано, а бібліотеку

1 Kozaczyńska B. Organizacja i działalność bibliotek wojskowych dowództw okręgów korpusów w latach 1921–1926 // Rocznik Archiwalno-Historyczny Centralnego Archiwum Wojskowego. – 2010. – Nr. 3(32). – S. 38–57 / [Zasób elektroniczny]: <http://docplayer.pl/31716354-Beata-kozaczynska-organizacja-i-dzialalnosc-bibliotek-wojskowych-dowodztw-okregow-korpusow-w-latach.html> (data odwołania: 03.02.2020). – Nazwa ekranowa.

2 Katalog Muzealny / [Zasób elektroniczny]: muzeum-zamojskie. – Tryb dostępu: <http://muzeum-zamojskie.pl/z/karta2/index.php?page=758> (data odwołania: 03.02.2020). – Nazwa ekranowa.

пограбовано³.

У бібліотеці НМІУ наявні і окремі томи лейпцігського видання гербовника К. Несецького, зокрема 2-й та 5-й, на титульних сторінках яких є автограф Бжозовських⁴ (рис. 4) – представників заможної польської шляхти. Резиденцією Бжозовських з другої половини XVIII ст. було с. Соколівка (нині – Вінницької обл.), де зберігалися бібліотека та родинний архів. У серед. XIX ст. Кароль Бжозовський створив каталог родинної бібліотеки, яка перед Першою світовою війною налічувала кілька тисяч видань польською, англійською, французькою, італійською та німецькою мовами. З бібліотеки Бжозовських походять також 9 з 16 томів гербовника Адама Бонецького (1842–1909) – польського правника та геральдиста.

1-й та 7-й том гербовника К. Несецького перебували у бібліотеці подружжя Марії і Йордана Пересвет-Солтанів, які жили у Києві. Йордан працював адвокатом, а Марія у 1915–1917 рр. очолювала польську жіночу гімназію. Книжковий власницький знак Пересвет-Солтанів – прямокутний штамп фіолетового кольору розміром 2,0×4,5 мм з текстом у рамці “Z ksiązek Maryi i Jordana Pereswiet-Soltanow” (рис. 5). З їхньої бібліотеки походять і 2–4-й томи праці Міхала Балінського (1794–1864) і Тадеуша Ліпінського (1797–1856) “Старожитна Польща з погляду історичного, географічного та статистичного” (1885, 1886). На виданнях міститься також штамп книгозбірні Музею антропології та етнології імені Хведора Вовка.

Праця статського радника Гавриїла Геракова (1775–1838) “Путевые записки по многим российским губерниям 1820” (1828) надійшла до зібрання НМІУ, як свідчить гербовий екслібрис (рис. 6), з Вілянвської бібліотеки графів Потоцьких. Бібліотека була створена польським політиком і письменником Ігнацієм (1741–1809) та його братом Станіславом Костою (1755–1821). У 1890-х рр. бібліотека родини Потоцьких перейшла у власність графів Браницьких, а з 1932 р. Вілянвська бібліотека є частиною Національної бібліотеки у Варшаві.

Цікавий гербовий екслібрис (рис. 7) є на 1-му томі праці Миколи Закревського “Описание Киева” (1868), який належав учаснику польського повстання 1863 р. Юзефу Поповському (1841–1910) – власнику с. Заливанщина на Вінниччині. Екслібрис має форму круглої печатки з написом по колу “Biblioteka Zaliwańska” та зображенням родового гербу Поповських – Новина.

Інший гербовий екслібрис (рис. 8) належав представнику польської дворянської родини Богуславських. Богуславський продав свою бібліотеку бібліофілу Федору Григоровичу Шилову (1879–1962). Останній згадував: “Одной из лучших и капитальных моих покупок было приобретение библиотеки полковника Богуславского в Риге... Книги были превосходные, почти всё – издания XVI века на французском языке. Богуславский сам их собрал и знал им цену. По правде сказать, подобные собрания были действительно редки. Какие-то обстоятельства заставляли Богуславского спешно покинуть Ригу, и только потому он и расставался с книгами. Он даже не успел наклеить на них гербовый, в красках с золотом, экслибрис. За книги я предложил 4500 рублей. Когда я привез библиотеку в Петербург, то первым делом наклеил на все книги экслибрисы (Богуславский мне их отдал), и сейчас время от времени книги с экслибрисами Богуславского встречаются в букинистических лавках”⁵. На екслібрисі зображено увінчаний короною лицарський шолом з плюмажем. Нижче на блакитному щиті – пробите стрілою серце. Під щитом – напис “V. Boguslavski”. Цей екслібрис розміщено на альбомі “Колекция живописных видов Крыма” (Одеса, 1846) художника і літографа Фрідріха Гросса (1822–1896), що зберігається у бібліотеці НМІУ.

Овальний штамп Поторицької бібліотеки Володимира Дідушицького (1825–1899) розміром 2×4,2 мм з текстом “Biblioteka W. D. Poturzycka” (рис. 9) міститься на книзі історика Йозефа Глембоцького (1806–1886) “Про військову справу” (1883) та книзі професора Ягелонського університету Адама Ветулані (1901–1976) “Дослідження текстів та значення Ленчицького Статуту 1180 року” (1932). Збирати родинну бібліотеку на початку XVIII ст. почав Єжи Дідушицький (1670–1730). У 1812–1835 рр. Юзеф Дідушицький (1776–1847) у маєтку в с. Поториця створив книгозбірню, у якій, зокрема, перебували друковані видання XVI–XVIII ст. У 1858 р. бібліотеку було перевезено до палацу у Львові (вул. Куркова, 15), де вона стала частиною Природничого музею імені Дідушицьких, а у вересні 1939 р. ввійшли до складу Львівської філії Бібліотеки Академії наук УРСР⁶.

У бібліотеці НМІУ зберігаються дві книги зі штампом-екслібрисом (рис. 10) польського архітектора Кароля Іваницького (1870–1940) “Z księgozbioru K. Iwanickiego № ___” з номерами 296 та 302 відповідно. Це – франкомовні видання “Загальний альбом паризьких меблів” (1890) та 2-й том книги “Сучасні меблі” (1876). К. Іваницький наприкінці XIX – на початку XX ст. жив у Києві, де написав книгу “Костьоли і каплиці Києва”. За його проектом у Києві була побудована римо-католицька лікарня імені Станіслава Сирочинського – видатного польського громадського діяча та благодійника. Як архітектор Житомирської дієцезії РКЦ, К. Іваницький у 1913 р. створив проект костелу Св. Йосифа Обручника у Києві на Подолі (вул. Юрківська, 3), не реалізований через Першу світову війну⁷.

З приватної бібліотеки польського дворянина Александра Тележинського (1878–1940) походить книга Болеслава

3 Дениско Л. М., Рудакова Ю. К. Книжкові знаки на книгах із колекції рідкісних видань Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського: каталог / НАН України, Національна бібліотека України імені Володимира Вернадського. – Київ, 2017. – 350 с.

4 На означених томах також наявні штампи Київського музею старожитностей і мистецтв.

5 Шілов Ф. Г. Записки старого книжника. Мартынов П. Н. Полвека в мире книг. – Москва: Книга, 1990. – С. 142–143 / [Электронный ресурс]: Режим доступа: https://imwerden.de/pdf/shilov_martynov_zapiski_starogo_knizhnika_polveka_v_mire_knig_1990ocr.pdf (дата обращения: 03.02.2020). – Название с экрана.

6 Дядюк М. Бібліотека Дідушицьких: історія, шляхи формування фондів // Записки Львівської національної наукової бібліотеки України імені В. Стефаника – 2012. – № 4. – С. 431–454 / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.lsl.lviv.ua/wp-content/uploads/Z/Z2012/JRN/PDF/28.pdf> (дата звернення: 03.02.2020). – Назва з екрана.

7 Парнікоза І. Польські сліди Києва. На зламі століть. – Ч. 4 / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://h.ua/story/378277/> (дата звернення: 03.02.2020). – Назва з екрана.

Лімановського (1835–1935) “Історія повстання польського народу у 1863–1864 рр.” (1909) зі штампом власника (рис. 11). А. Тележинський народився у с. Малий Порськ під Рівним. Служив підполковником у 24-му піхотному полку Війська Польського у Луцьку. Під час Польсько-радянської війни (1939) був заарештований співробітниками НКВС і розстріляний, імовірно, у 1940 р. Похований в Биківнянському лісі під Києвом.

У бібліотеці НМІУ зберігаються надруковані у Львові 1-й і 3-й томи праці Кароля Шайнохи “Ядвига і Ягайло. 1374–1413” (1855, 1856). На 1-му томі наявний нерозшифрований власницький екслібрис-печатка з ініціалами “W. O.” та штамп книгозбірні Кабінету антропології і етнології імені Хведора Вовка.

На 3-му томі означеного видання наявні три варіанти печатки бібліотеки Леона Ідзіковського у Києві⁸. Перша печатка має розміри 2×1 мм, фіолетового кольору, з текстом польською мовою “Księgarnia L. Idzikowskiego w Kijowie” (рис. 12). Друга – фіолетового кольору розміром 4,8×2,5 мм, з текстом польською мовою “Leon Idzikowski. Księgarnia i Skład Nut Kijowie” (рис. 13). Третя печатка – блакитного кольору, у вигляді відкритої книги, з написом французькою мовою “Abonnement Des Livres et Musique. L. Idzikowski Kiew, Kreschatik maison Popow” (рис. 14).

Штамп з текстом російською мовою “Библиотека русских, французских, польских, немецких и английских книг / Л. Идзиковский / Киев / Крещатик, д. Попова, пр. Прорезной ул.” є на 23-му томі “Енциклопедичного словника” Ф. А. Брокгауза і І. А. Єфрона (1898).

Ще один вид печатки-екслібриса бібліотеки Л. Ідзіковського є на титульній сторінці 1-го тому праці М. Закревського (1805–1871) “Описание Киева” (1868). Печатка фіолетового кольору, розміром 1,8×4,7 мм, прямокутна, з текстом російською мовою “Принадлежит библиотеке Л. Идзиковского и продана быть не может” (рис. 15). На книзі також є аналогічний штамп польською мовою (рис. 16), а на обкладинці – наліпка з написом “Выдавать под залог ста рублей” (рис. 17).

У 1876–1880 рр. у бібліотеці Л. Ідзіковського використовували датовані печатки із зазначенням числа, місяця та року придбання книги для бібліотеки. Відбиток такої печатки блакитного кольору, розміром 4,0×2,5 мм (рис. 18) є на книзі Адама Амількара Косинського (1814–1893) “Міста, села і замки польські: оповідання та образи” (1851). У 1865–1920 рр. видавництво Л. Ідзіковського видало близько семи тисяч найменувань, зокрема праці відомих польських істориків і етнографів Едварда Руліковського (1825–1900) опис “Київського повіту” (1913) та Олександра Прусівича (1878–1944) “Кам’янець-Подільський” (1915).

З бібліотеки Л. Ідзіковського походить наявна у книгозбірні НМІУ книга Жака Леонарда де Вердемона “Коротка монографія всіх міст, містечок і поселень у Королівстві Польському” (1902). Після 1917 р. бібліотека Л. Ідзіковського була націоналізована і згодом передана до київської Центральної польської бібліотеки (1925–1935), штамп якої – восьмикутник розміром 2,9×3,9 мм з текстом “Centralna Polska Biblioteka Panstwowa na Ukrainie Kijow” (рис. 19) міститься на згаданій вище монографії. Такий самий книжковий знак наявний на книзі Станіслава Віткевича (1885–1939) “Матейко” (1912). Фонд бібліотеки нараховував щонайменше 89 733 одиниць зберігання. Серед її книг, що потрапили до книгозбірні НМІУ – 1-ша та 2-га частини 2-го тому 16-томної “Всесвітньої історії” (Відень, 1894–1905), на яких міститься інший штамп бібліотеки: прямокутний, розміром 2,8×5,5 мм, з текстом “Centralna Polska Biblioteka Panstwowa na Ukrainie” (рис. 20).

З бібліотек різних установ до книгозбірні НМІУ надійшли 13 томів 15-томного видання “Словник географічний Королівства Польського та інших країв слов’янських” (1880–1914); на більшості з них – штамп (рис. 21) Польського інституту <...> у Києві. На 1-му томі міститься вензельний екслібрис невідомого власника (рис. 22), на 13-му томі – прямокутний, фіолетового кольору, розміром 5,5×2,6 мм штамп “Центральна Польська Державна Бібліотека у м. Києві”. З бібліотеки Польського інституту походить також “Енциклопедія старопольська ілюстрована” (1901–1903) Зигмунта Глогера (1845–1910). Крім того, на томах словника та енциклопедії є штампи бібліотек Київського музею старожитностей та мистецтв, Всеукраїнського музею імені Тараса Шевченка, Київського державного педагогічного інституту та Історичної бібліотеки.

До бібліотеки НМІУ також потрапляли книжки з інших польських освітніх, громадських та культурних установ. Наприклад, каталог “Національний музей у Варшаві. Добірка та опис найцінніших пам’яток та творів мистецтва” (1926), складений директором музею Брониславом Гембажевським (1871–1941), походить з Рівненської гімназії Тадеуша Костюшки, про що свідчить овальний штамп фіолетового кольору, розміром 4,5×2,5 мм, з текстом “Biblioteka Gimnazjum Panstwim. T. Kosciuszki w Rownem” та інвентарним номером “1642 / II” (рис. 23).

На книзі науковця і політика Леона Василевського (1870–1936) “Litwa i Białoruś” (1912) є овальний штамп, розміром 2,7×4,5 мм, з текстом “Biblioteka Ogniska Polskiego w Peterburgu” і інвентарним номером. Другий примірник цієї книги надійшов до бібліотеки НМІУ з Центральної Польської бібліотеки у Ленінграді, про що свідчить штамп “Biblioteka Ogniska Polskiego w Peterburgu”. На виданні також є суперекслібрис з відтисненими золотом буквами “O. P.” (рис. 24).

На посібнику “Методика краєзнавчих екскурсій: колективне видавництво з ілюстраціями” (1909) містяться відбитки штампів “Biblioteka Polskiego Domu ludowego w Piotrogradzie” та “Centralna Biblioteka Polska w Leningrodzie” (рис. 25, 26);

8 На початку 1859 р. уродженець Кракова Л. В. Ідзіковський (1827–1865) заснував торгову компанію у Києві на вул. Хрещатик, 36, а незабаром – і видавництво. У 1870 р. вдова Л. Ідзіковського заснувала при книгарні бібліотеку з читальним залом на 500 осіб та палітурною майстернею, яка на 1914 р. налічувала до 175 тис. книг польською, французькою, російською, німецькою та англійською мовами; див.: Гуль О. М. Провенієнції книжкового зібрання Леона Ідзіковського як джерело історико-книгознавчих досліджень // Сучасні проблеми діяльності бібліотеки в умовах інформаційного суспільства: матеріали шостої Міжнародної науково-практичної конференції, 10–11 вересня 2015 року, Львів / Національний університет “Львівська політехніка”, Науково-технічна бібліотека [редакційна колегія: О. В. Шишка, І. О. Белоус, Р. С. Самотий, А. І. Андрухів]. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2015. – С. 342–349 / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ena.lp.edu.ua:8080/handle/ntb/29632> (дата звернення: 03.02.2020). – Назва з екрана.

останній – овальний штамп фіолетового кольору, розміром 5×3 мм з текстом та інвентарним номером.

З тієї ж бібліотеки походять дослідження Густава Крамера (1839–1905) “Сибір і значення Великого сибірського шляху” (1898) та книга польського священика та історика Теодора Ваги (1739–1801) “Історія польських князів і королів” (1864).

Збірник наукових праць “Украинский народ в его прошлом и настоящем” (1914) перебував у бібліотеці посольства Польщі у Києві, про що свідчить фіолетовий штамп розміром 4,2×1,4 мм з текстом “Konsulat Polski w Kijowie №” (рис. 27).

На основі викладеного матеріалу можемо зробити висновок, що подальше вивчення книжкових знаків та маргінальних написів на виданнях наукової бібліотеки НМІУ дає можливість відтворити історію формування книжкової колекції.

Автор статті висловлює подяку своєму науковому керівникові, пані Олені Попельницькій – кандидату історичних наук, зав. відділу науково-видавничої діяльності НМІУ, за допомогу в атрибуванні книжкових знаків.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Гуль О. М. Провенієнції книжкового зібрання Леона Ідзіковського як джерело історико-книгознавчих досліджень // Сучасні проблеми діяльності бібліотеки в умовах інформаційного суспільства: матеріали шостої Міжнародної науково-практичної конференції, 10–11 вересня 2015 року, Львів / Національний університет “Львівська політехніка”, Науково-технічна бібліотека [редакційна колегія: О. В. Шишка, І. О. Белоус, Р. С. Самотий, А. І. Андрухів]. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2015. – С. 342–349 / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ena.lp.edu.ua:8080/handle/ntb/29632> (дата звернення: 03.02.2020). – Назва з екрана.
2. Дениско Л. М., Рудакова Ю. К. Книжкові знаки на книгах із колекції рідкісних видань Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського: каталог / НАН України, Національна бібліотека України імені Володимира Вернадського. – Київ, 2017. – 350 с.
3. Дядюк М. Бібліотека Дідушицьких: історія, шляхи формування фондів // Записки Львівської національної наукової бібліотеки України імені Василя Стефаника – 2012. – № 4. – С. 431–454 / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.lsl.lviv.ua/wp-content/uploads/Z/Z2012/JRN/PDF/28.pdf> (дата звернення: 03.02.2020). – Назва з екрана.
4. Закревский Н. Описание Киева: вновь обработанное и значительно умноженное изд. с прил. рис. и чертежей. [У 2 т.]. – Т. 1. – Москва: В Тип. В. Грачева и комп., 1868.
5. Парнікоза І. Польські сліди Києва. На зламі століть. – Ч. 4 / [Електронний ресурс]: ХайВей, портал гражданской журналистики. – Режим доступу: <https://h.ua/story/378277> (дата звернення: 03.02.2020). – Назва з екрана.
6. Энциклопедический словарь Брокгауза и Ефрона. – Т. 23а (46): Петропавловский – Поватажное. – Санкт-Петербург: Семеновская Типолитография (И. А. Ефрона), 1898. – 513 с.
7. Украинский народ в его прошлом и настоящем: [в 2 т.] / под ред. Ф. К. Волкова [и др.]. – Т. 1. – Санкт-Петербург: Тип. т-ва “Общественная Польза”, 1914. – 360 с.
8. Шилов Ф. Г. Записки старого книжника. Мартынов П. Н. Полвека в мире книг. – Москва: Книга, 1990. – 560 с. / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://imwerden.de/pdf/shilov_martynov_zapiski_starogo_knizhnika_polveka_v_mire_knig_1990_oocr.pdf (дата звернення: 03.02.2020). – Название с экрана.
9. Album général de l'ameublement parisien. – Paris: Camis, 1890. – 435 s., 50 applications.
10. Baliński M., Lipiński T. Starożytna Polska pod względem historycznym, jeograficznym i statystycznym opisana przez Michała Balińskiego i Tymoteusz Lipińskiego. – Т. 2. – Warszawa, Nakład i druk S. Orgelbranda Synów, 1885. – 985, X s.
11. Baliński M., Lipiński T. Starożytna Polska pod względem historycznym, jeograficznym i statystycznym opisana przez Michała Balińskiego i Tymoteusz Lipińskiego. – Т. 3. – Warszawa, Nakład i druk S. Orgelbranda Synów, 1886. – 296, XXI s.
12. Baliński M., Lipiński T. Starożytna Polska pod względem historycznym, jeograficznym i statystycznym opisana przez Michała Balińskiego i Tymoteusz Lipińskiego. – Т. 4. – Warszawa, Nakład i druk S. Orgelbranda Synów, 1886. – 876, XIII s., [1] k. Mapa.
13. Boniecki A. Herbarz polski: wiadomości historyczno-genealogiczne o rodach szlacheckich. – Cz. 1, t. 1. – Warszawa, Skł. gł. Gebethner i Wolff, 1899. – 385 s.
14. Claesen Ch. L'Ameublement Moderne Par MM Prignot, Lienard, Coignet Et Plusieurs Autres Artistes Spéciaux. – Partie 2. – Paris–Liege–Berlin: Librairie Spéciale des arts industriels et décoratifs Paris, 1876. – 65 s.
15. Dzieje powszechne illustrowane. – Т. 2, Cz. 2. Czasy sredniowieczne. Od wypraw krzyzowych az do czasow Renesansu / opracowali prof. M. Litynski i R. Ryszka. – Wieden: Nakladem Franciszka Bondego, [1894–1900]. – 336 s.
16. Gembarzewski B. Muzeum Narodowe w Warszawie. Wybór i opis cenniejszych zabytków i dzieł sztuki. – Kraków, Nakładem Drukarni Narodowej, 1926. – 373 s.
17. Głębocki J. T. O wojenności w ogóle mianowicie Polskiej, tudzież szachownica wojenna polska tak północna jak i południowa: jak ją przedstawił Sarmaticus (przybrane nazwisko) w dziele w dwóch zeszytach w Hanowerze roku 1880 wydanem: jest to rozszerzony odczyt, który miał Józef Doliwa Głębocki w sali Muzeum Techniczno-Przemysłowego, w dniu 29 listopada 1882 roku. – Kraków, Nakł. autora, 1883. – С. 80.
18. Gloger Z. Encyklopedia staropolska ilustrowana. – Т. I. – Warszawa, Druk P. Laskauera i W. Babickiego, 1900. – 316 s.
19. Gloger Z. Encyklopedia staropolska ilustrowana. – Т. II. – Warszawa, Druk P. Laskauera i W. Babickiego, 1901. – 332 s.
20. Gloger Z. Encyklopedia staropolska ilustrowana. – Т. III. – Warszawa, Druk P. Laskauera i W. Babickiego, 1902. – 350 s.
21. Grevenitz F. A. Włościanin w Polsce: rys szczegółowy wraz z projektami do prawa. – Warszawa, 1818. – 110 s.
22. Herbarz Ignacego Kapicy Milewskiego (dopełnienie Niesieckiego). – Krakow, Wydanie Biblioteki XX. Czartoryskich w Sieniawie, 1870. – 504 s.

23. Katalog Muzealny / [Zasób elektroniczny]: muzeum-zamojskie. – Tryb dostępu: <http://muzeum-zamojskie.pl/z/karta2/index.php?page=758> (data odwołania: 03.02.2020). – Nazwa ekranowa.
24. *Korzon T.* Historyja starożytna. – Warszawa, Nakład Gebethnera i Wolffa, 1896. – 346 s.
25. *Korzon T.* Dzieje wojen i wojskowości w Polsce. – T. 3. Dokończenie epoki przedrozbiorowej. Epoka porozbiorowa. – Lwów–Warszawa–Kraków, Wydawnictwo Zakładu Narodowego im. Ossolińskich, 1923. – 461 s.
26. *Kosiński A. A.* Miasta, wsie i zamki polskie: powieści i obrazki. – Wilno: T. Glücksberg, 1851. – 346 s.
27. *Krahmer G.* Siberia i znaczenie wielkiej kolei Syberyjskiej. – Warszawa, Drukarnia Granowskiego i Sikorskiego, 1898. – 150 s.
28. *Kozaczyńska B.* Organizacja i działalność bibliotek wojskowych dowództwo kręgów korpusów w latach 1921–1926 // Rocznik Archiwalno-Historyczny Centralnego Archiwum Wojskowego. – 2010. – Nr. 3(32). – S. 38–57 / [Zasób elektroniczny]: <http://docplayer.pl/31716354-Beata-kozaczynska-organizacja-i-dzialalnosc-bibliotek-wojskowych-dowodztw-okregow-korpusow-w-latach.html> (data odwołania: 03.02.2020). – Nazwa ekranowa.
29. *Limanowski B.* Historia powstania narodu Polskiego 1863 i 1864 r. – Lwów, Wyd. Polskie Towarzystwo Nakładowe, 1909. – 516 s.
30. Materiały Antropologiczno-Archeologiczne i Etnograficzne, wydawany staraniem Komisji Antropologicznej Akademii Umiejętności w Krakowie. – T. 3. – Kraków, Nakładem Akademii Umiejętności, 1898. – 379 s.
31. Materiały Antropologiczno-Archeologiczne i Etnograficzne, wydawany staraniem Komisji Antropologicznej Akademii Umiejętności w Krakowie. – T. 4. – Kraków, Nakładem Akademii Umiejętności, 1900. – 284 s.
32. Metodyka wycieczek krajoznawczych: wydawnictwo zbiorowe z ilustracjami. – Warszawa: Nakł. Pol. Tow. Krajozn. 8, 1909. – 214 s.
33. *Niesiecki K.* Herbarz polski Kaspra Niesieckiego S. J. powiększony dodatkami późniejszych autorów, rękopismów, dowodów urzędowych. – T. 1. – Lipsk: Wydanie Jana Nep. Bobrowicza, 1839–1845. – 580 s.
34. *Niesiecki K.* Herbarz polski Kaspra Niesieckiego S. J. powiększony dodatkami późniejszych autorów, rękopismów, dowodów urzędowych. – T. 3. – Lipsk: Wydanie Jana Nep. Bobrowicza, 1839. – 476 s.
35. *Niesiecki K.* Herbarz polski Kaspra Niesieckiego S. J. powiększony dodatkami późniejszych autorów, rękopismów, dowodów urzędowych. – T. 4. – Lipsk: Wydanie Jana Nep. Bobrowicza, 1839. – 518 s.
36. *Niesiecki K.* Herbarz polski Kaspra Niesieckiego S. J. powiększony dodatkami późniejszych autorów, rękopismów, dowodów urzędowych. – T. 5. – Lipsk: Wydanie Jana Nep. Bobrowicza, 1840. – 476 s.
37. *Niesiecki K.* Herbarz polski Kaspra Niesieckiego S. J. powiększony dodatkami późniejszych autorów, rękopismów, dowodów urzędowych. – T. 6. – Lipsk: Wydanie Jana Nep. Bobrowicza, 1841. – 588 s.
38. *Niesiecki K.* Herbarz polski Kaspra Niesieckiego S. J. powiększony dodatkami późniejszych autorów, rękopismów, dowodów urzędowych. – T. 7. – Lipsk: Wydanie Jana Nep. Bobrowicza, 1841. – 582 s.
39. *Niesiecki K.* Herbarz polski Kaspra Niesieckiego S. J. powiększony dodatkami późniejszych autorów, rękopismów, dowodów urzędowych. – T. 8. – Lipsk: Wydanie Jana Nep. Bobrowicza, 1841. – 652 s.
40. *Niesiecki K.* Herbarz polski Kaspra Niesieckiego S. J. powiększony dodatkami późniejszych autorów, rękopismów, dowodów urzędowych. – T. 9. – Lipsk: Wydanie Jana Nep. Bobrowicza, 1842. – 468 s.
41. *Niesiecki K.* Herbarz polski Kaspra Niesieckiego S. J. powiększony dodatkami późniejszych autorów, rękopismów, dowodów urzędowych. – T. 10. – Lipsk: Wydanie Jana Nep. Bobrowicza, 1845. – 508s.
42. *Ossoliński J. M.* Wiadomości historyczno-krytyczne do dziejów literatury polskiej, o pisarzach polskich: także postronnych, którzy w Polskę albo o Polskę pisali, oraz o ich dziełach. – T. 1. – Kraków, 1818. – 514 s.
43. *Prusiewicz A.* Kamieniec Podolski. Szkic historyczny. – Kijów–Warszawa, Nakładem księgarni Leona Idzikowskiego, 1915 – 128 s.
44. *Rulikowski E.* Opis powiatu Kijowskiego. – Kijów–Warszawa, Nakładem księgarni Leona Idzikowskiego, 1913. – 213 s.
45. Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich. – T. 1 / Red.: Chlebowski B., Sulimierski F., Walewski W. – Warszawa, 1880. – 960 s.
46. *Szajnocha K.* Jadwiga a Jagiełło, 1374–1413. – T. 1. – Lwów, Nakładem Karola Wilda 1855. – 384 s.
47. *Szajnocha K.* Jadwiga a Jagiełło, 1374–1413. – T. 3. – Lwów, Nakładem Karola Wilda, 1856. – 434 s.
48. *Verdemon de L. J.* Krótka monografia wszystkich miast, miasteczek i osad w Królestwie Polskiem. – Warszawa, druk. Rubieszewskiego i Wrotnowskiego, 1902. – 330 s.
49. *Vetulani A.* Studya nad tekstami i znaczeniem Statutu Łęczyckiego z r. 1180. – Lwów, Towarzystwo Naukowe, 1932. – 72 s.
50. *Waga T.* Teodora Wagi Historia książąt i królów polskich krótko zebrana, dla lepszego użytku wydaniem wileńskim znacznie przerobiona i pomnożona. – Poznań: nakładem Jana Konstantego Żupańskiego, 1864. – 49 s.
51. *Wasilewski L.* Litwa i Białoruś. – Kraków, spółka nakładowa „Książka”, 1912. – 361 s.
52. *Witkiewicz S.* Matejko. – Lwów, skł. gł. w księg. Gubrynowicza, 1912. – 301 s.

REFERENCES

1. *Hul O. M.* Provenientsii knyzhkovoho zibrannia Leona Idzikovskoho yak dzherelo istoryko-knyhoznawchych doslidzhen // Suchasni problemy diialnosti biblioteki v umovakh informatsiinoho suspilstva: materialy shostoї Mizhnarodnoi nauko-vo-praktychnoi konferentsii, 10–11 veresnia 2015 roku, Lviv / Natsionalnyi universytet “Lvivska politekhnika”, Naukovo-tekhnichna biblioteka [redaktsiina kolehiia: O. V. Shyshka, I. O. Bielous, R. S. Samoty, A. I. Andrukhiv]. – Lviv: Vydavnytstvo Lvivskoi politekhniki, 2015. – S. 342–349 / [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://ena.lp.edu.ua:8080/handle/ntb/29632> (data

zvernennia: 03.02.2020). – Nazva z ekrana.

2. *Denysko L. M., Rudakova Yu. K.* Knyzhkovi znaky na knykhakh iz kolektsii ridkisykh vydan Natsionalnoi biblioteki Ukrainy imeni V. I. Vernadskoho: kataloh / NAN Ukrainy, Natsionana biblioteka Ukrainy imeni Volodymyra Vernadskoho. – Kyiv, 2017. – 350 s.

3. *Diadiuk M.* Biblioteka Didushytskykh: istoriia, shliakhy formuvannia fondiv // Zapysky Lvivskoi natsionalnoi naukovoï biblioteki Ukrainy imeni Vasylya Stefanyka – 2012. – № 4. – S. 431–454 / [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.lsl.lviv.ua/wp-content/uploads/Z/Z2012/JRN/PDF/28.pdf> (data zvernennia: 03.02.2020). – Nazva z ekrana.

4. *Zakrevskiy N.* Opisanie Kieva: vnov obrabotannoe y znachitelno umnozhennoe izd. s pril. ris. i chertezhei. [U 2 t.]. – T. 1. – Moskva: V Tip. V. Gracheva i komp., 1868.

5. *Parnikozha I.* Polski slidy Kyieva. Na zlami stolit. – Ch. 4 / [Elektronnyi resurs]: KhaiVei, portal hrazhdanskoi zhurnalystyky. – Rezhym dostupu: <https://h.ua/story/378277> (data zvernennia: 03.02.2020). – Nazva z ekrana.

6. Entsiklopedicheskiy slovar Brokgauza i Efrona. – T. 23a (46): Petropavlovskiy – Povatazhnoe. – Sankt-Peterburg: Semenovskaia Tipolitografiya (I. A. Efrona), 1898. – 513 s.

7. Ukrainskiy narod v ego proshlom i nastoiashchem: [v 2 t.] / pod red. F. K. Volkova [i dr.]. – T. 1. – Sankt-Peterburg: Tip. t-va “Obschestvennaia Polza”, 1914. – 360 s.

8. *Shylov F. H.* Zapiski starogo knizhnika. *Martynov P. N.* Polveka v mire knig. – Moskva: Kniga, 1990. – 560 s. / [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: https://imwerden.de/pdf/shilov_martynov_zapiski_starogo_knizhnika_polveka_v_mire_knig_1990_ocr.pdf (data obrashcheniya: 03.02.2020). – Nazvanie s ekrana.

Перелік ілюстрацій:

Рис. 1. Екслібрис Військової бібліотеки у Львові.

Рис. 2. Штамп Військової бібліотеки у Львові.

Рис. 3. Екслібрис бібліотеки Дашківського палацу Вітольда і Марії Святополк-Четвертинських.

Рис. 4. Рукописний екслібрис одного з представників родини Бжозовських.

Рис. 5. Штамп бібліотеки Марії та Йордана Пересвет-Солтанів.

Рис. 6. Штамп бібліотеки Вілянівського палацу у Варшаві.

Рис. 7. Штамп бібліотеки Поповських у с. Заливанщина.

Рис. 8. Екслібрис В. Богуславського.

Рис. 9. Штамп бібліотеки В. Дідушицького у с. Поториця.

Рис. 10. Штамп бібліотеки К. Іваницького.

Рис. 11. Штамп бібліотеки А. Тележинського.

Рис. 12–16, 18. Штампи бібліотеки Л. Ідзіковського у Києві.

Рис. 17. Помітка бібліотеки Л. Ідзіковського на книзі М. Закревського “Опис Києва”.

Рис. 19–20. Штамп Центральної польської бібліотеки України у Києві.

Рис. 21. Штамп бібліотеки Польського інституту у Києві.

Рис. 22. Вензельний екслібрис невідомого власника.

Рис. 23. Штамп бібліотеки польської гімназії імені Тадеуша Костюшки у Рівному.

Рис. 24. Штамп польської бібліотеки у Петербурзі.

Рис. 25. Штамп бібліотеки Польського дому у Петрограді.

Рис. 26. Штамп Центральної польської бібліотеки у Ленінграді.

Рис. 27. Штамп бібліотеки польського консульства у Києві.

Рис. 2

Рис. 1

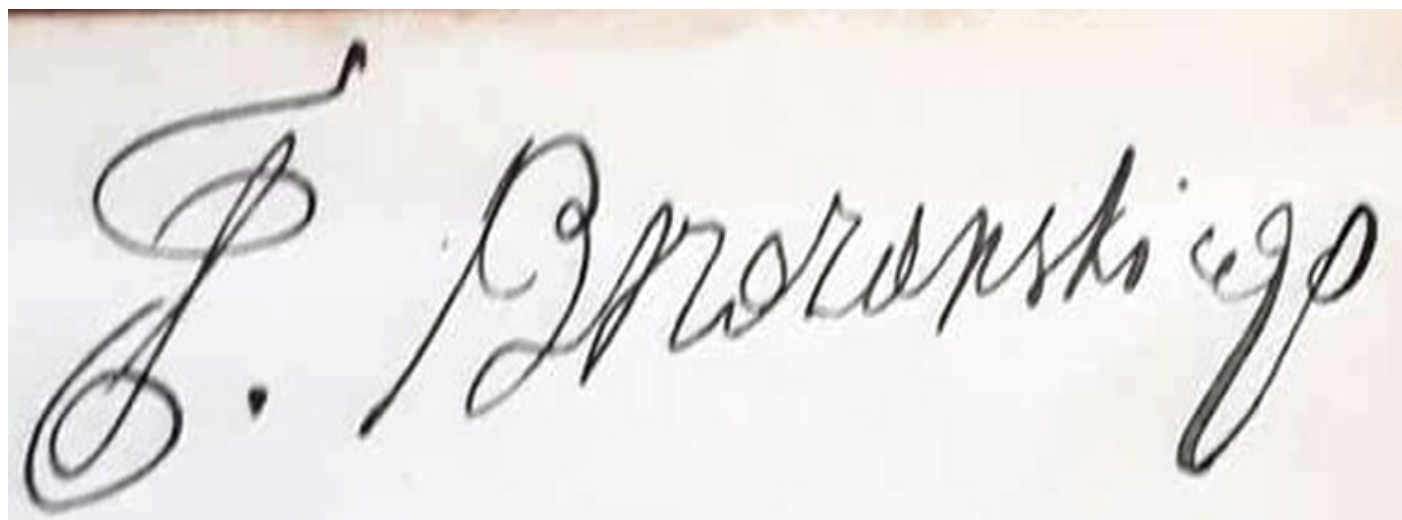

Рис. 5, 6, 7

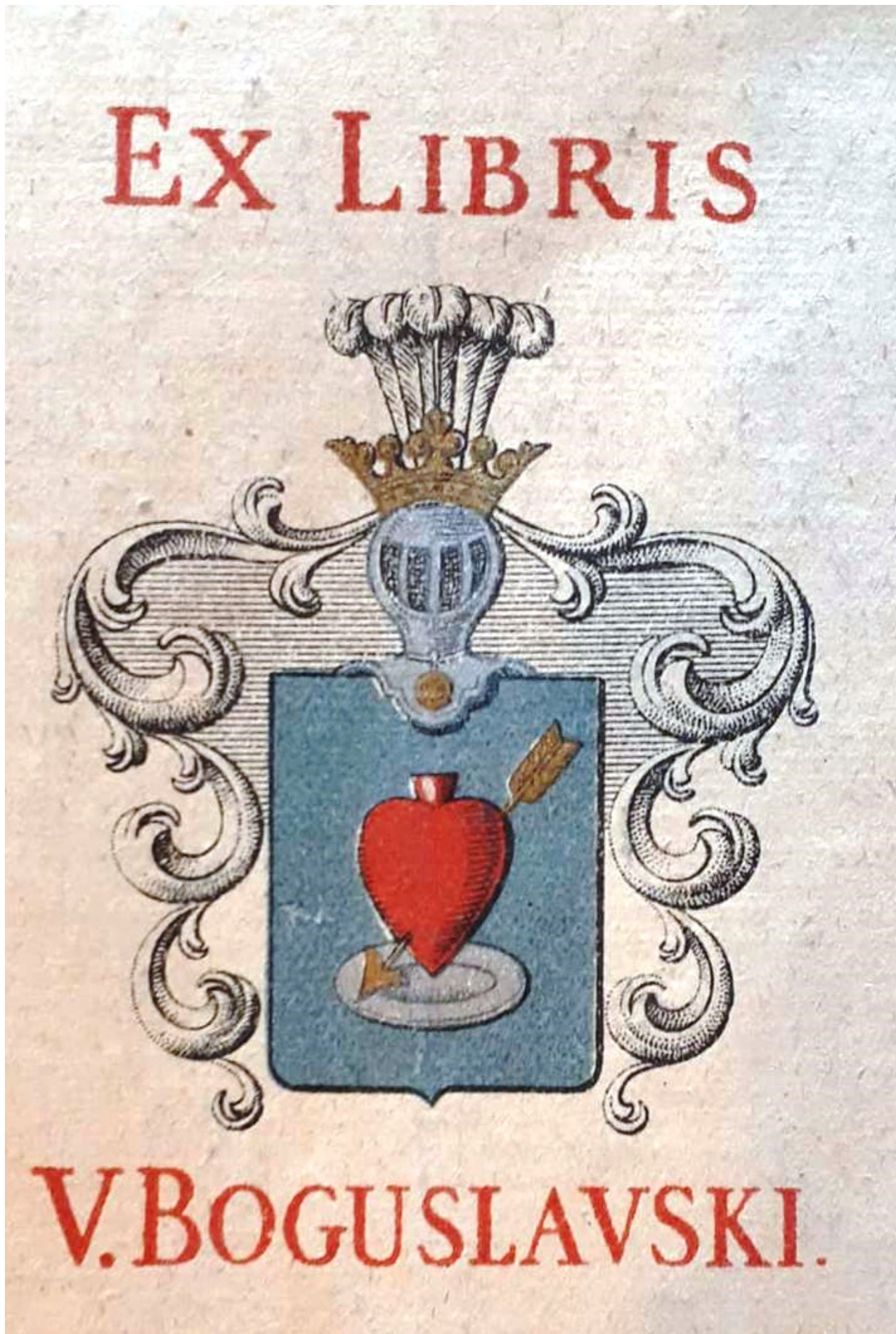

Рис. 8

Z księgozbioru
K. IWANICKIEGO
№ 302

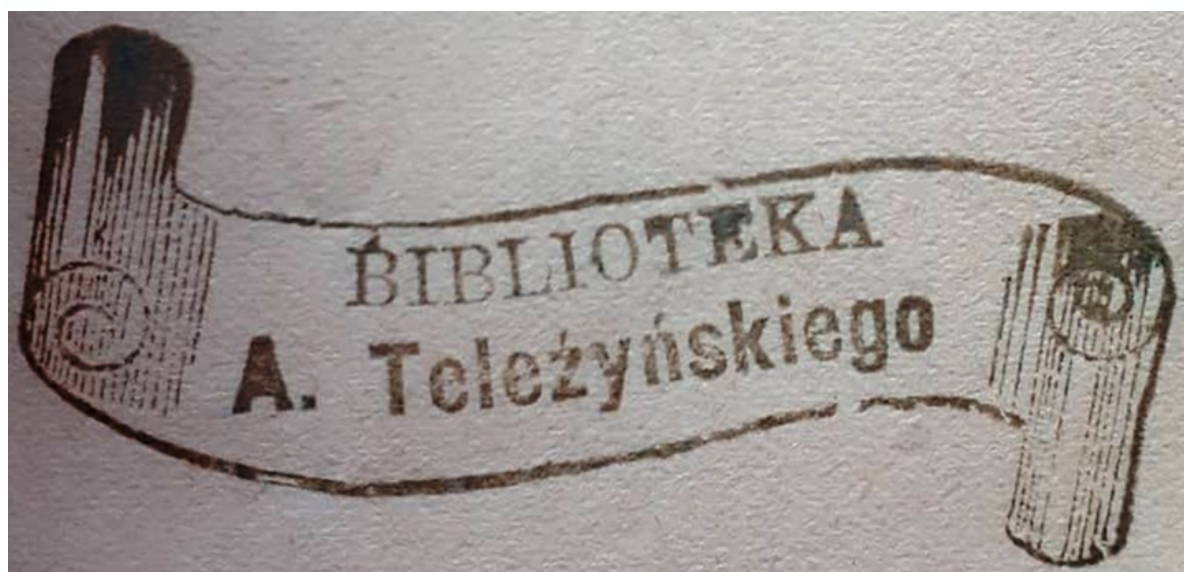
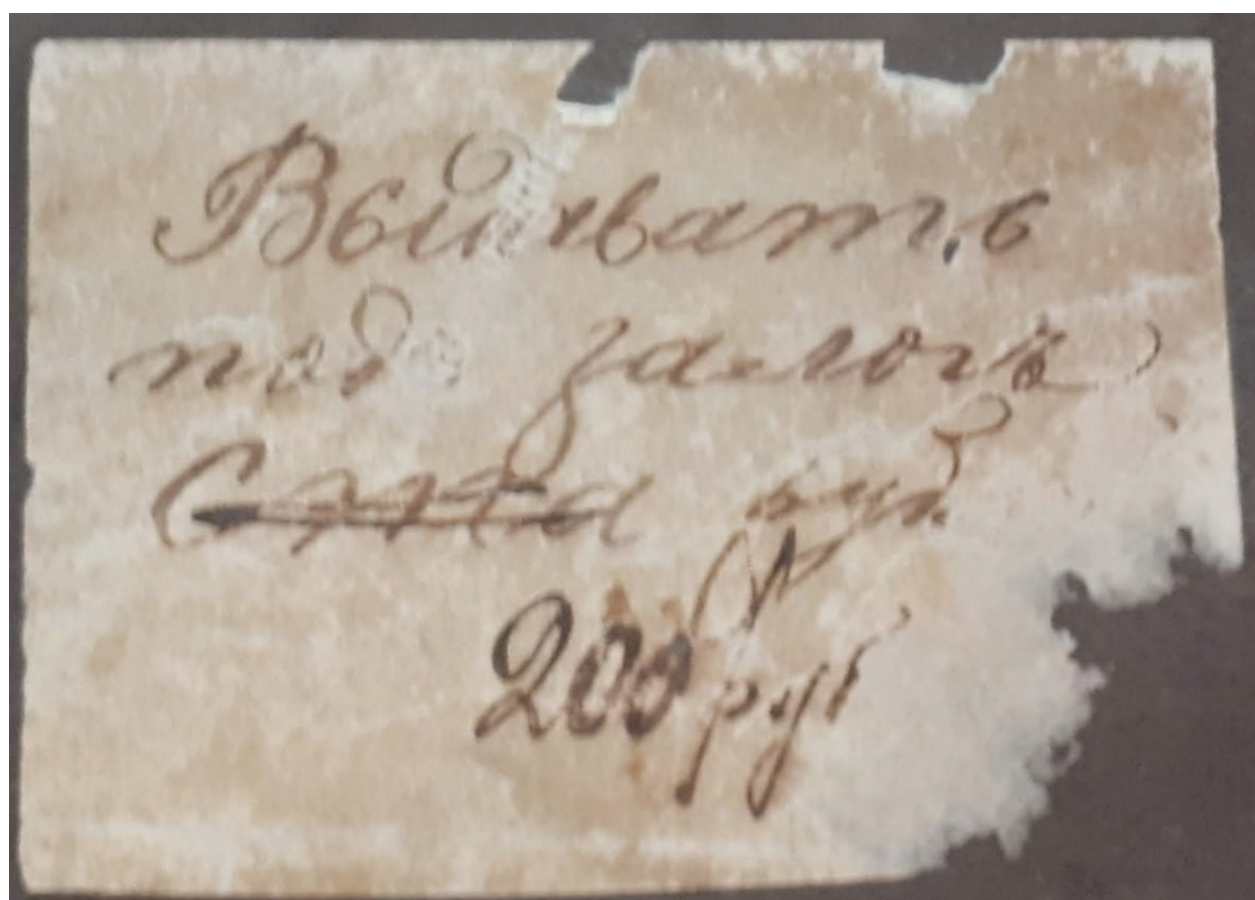
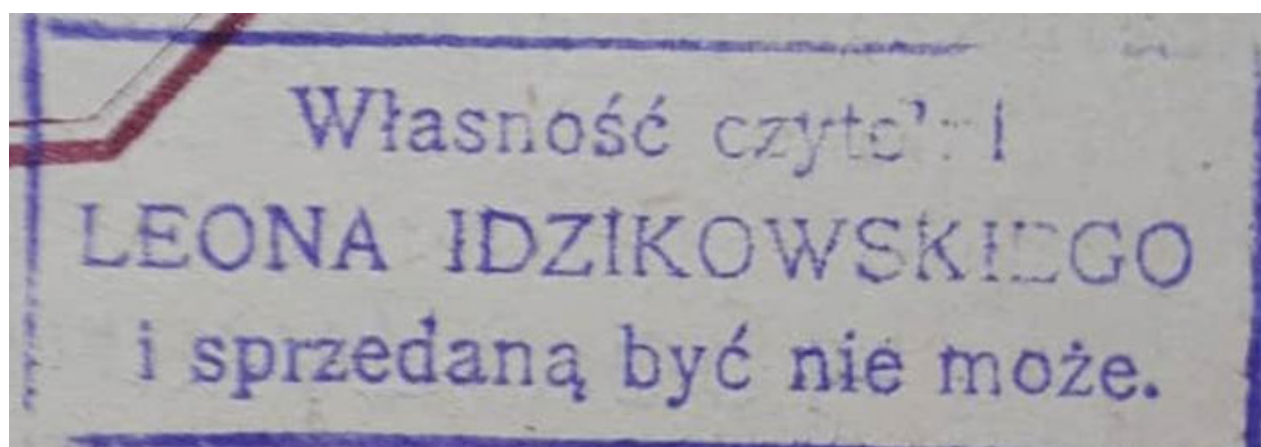

Рис. 12, 13, 14

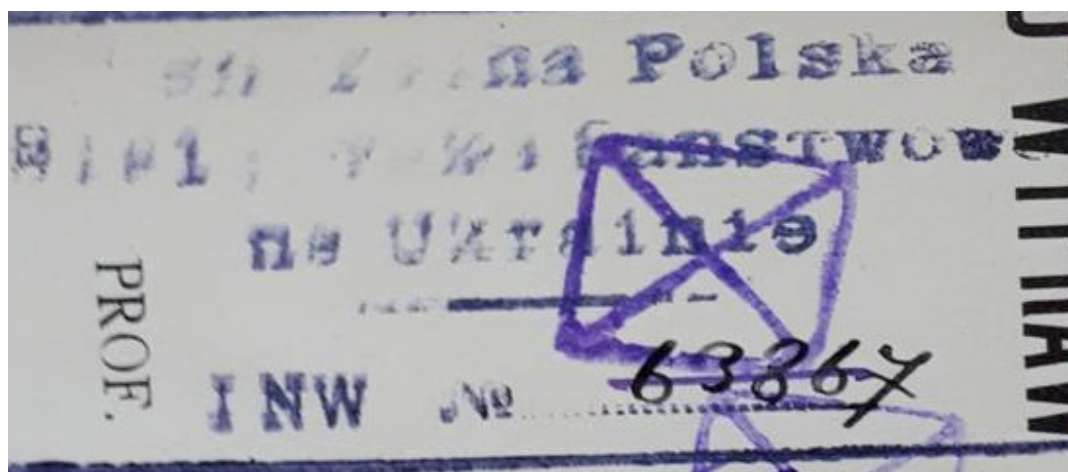

Рис. 18, 19, 20

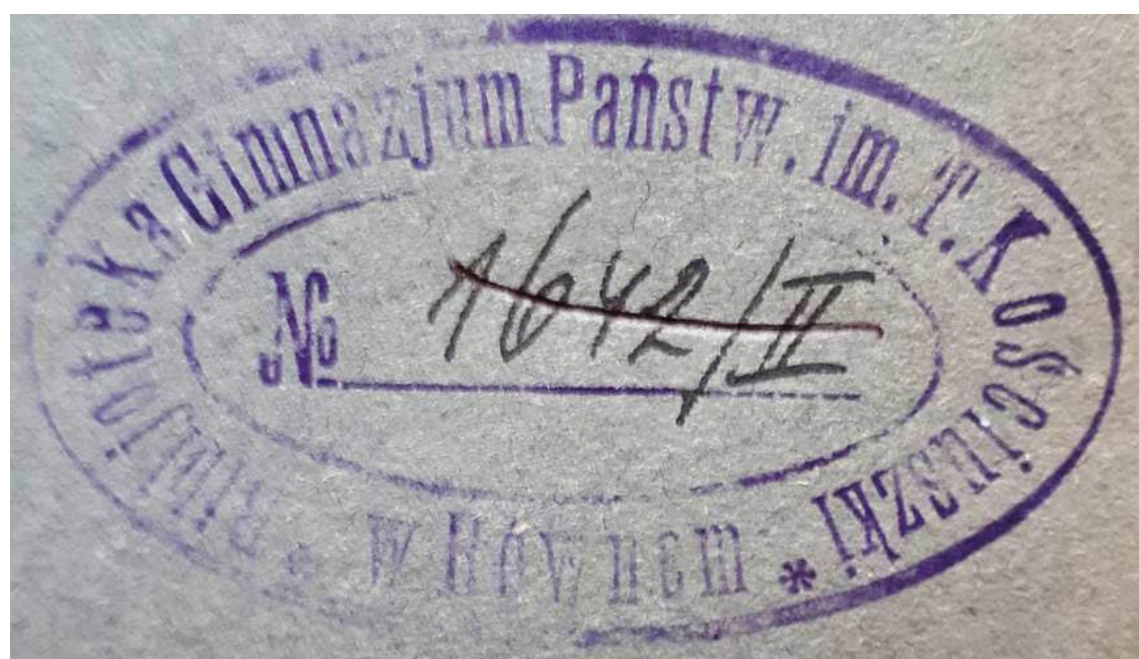

Рис. 21, 22, 23

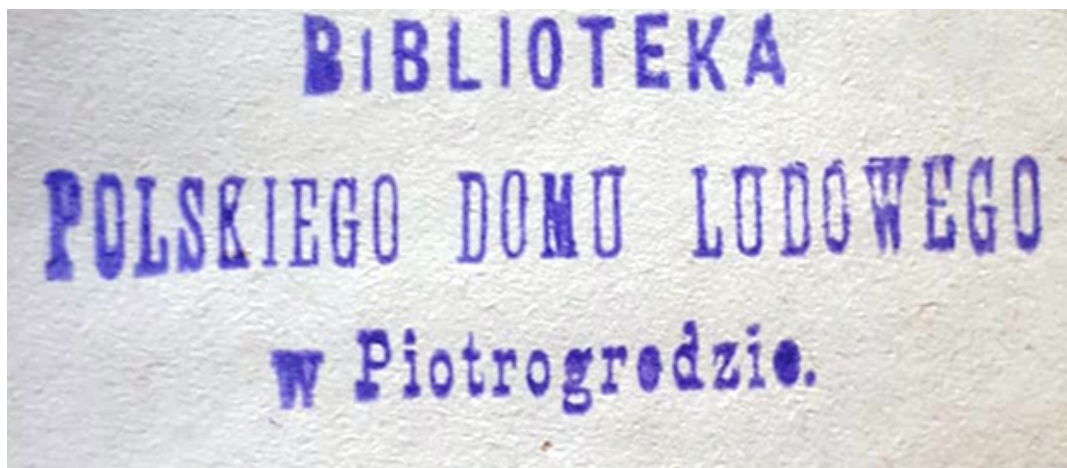
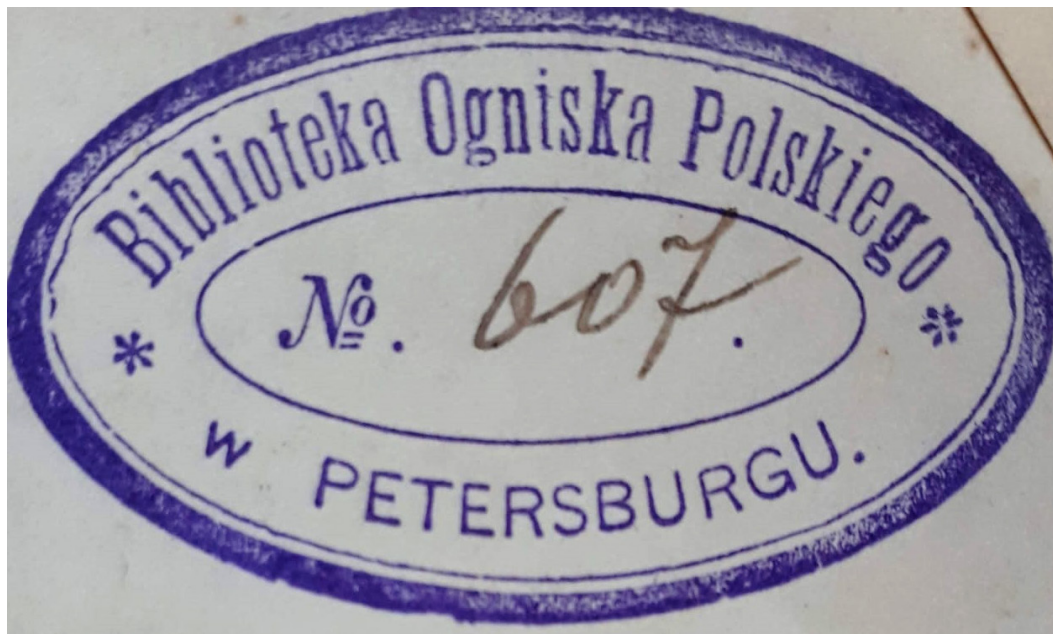

Рис. 24, 25, 26

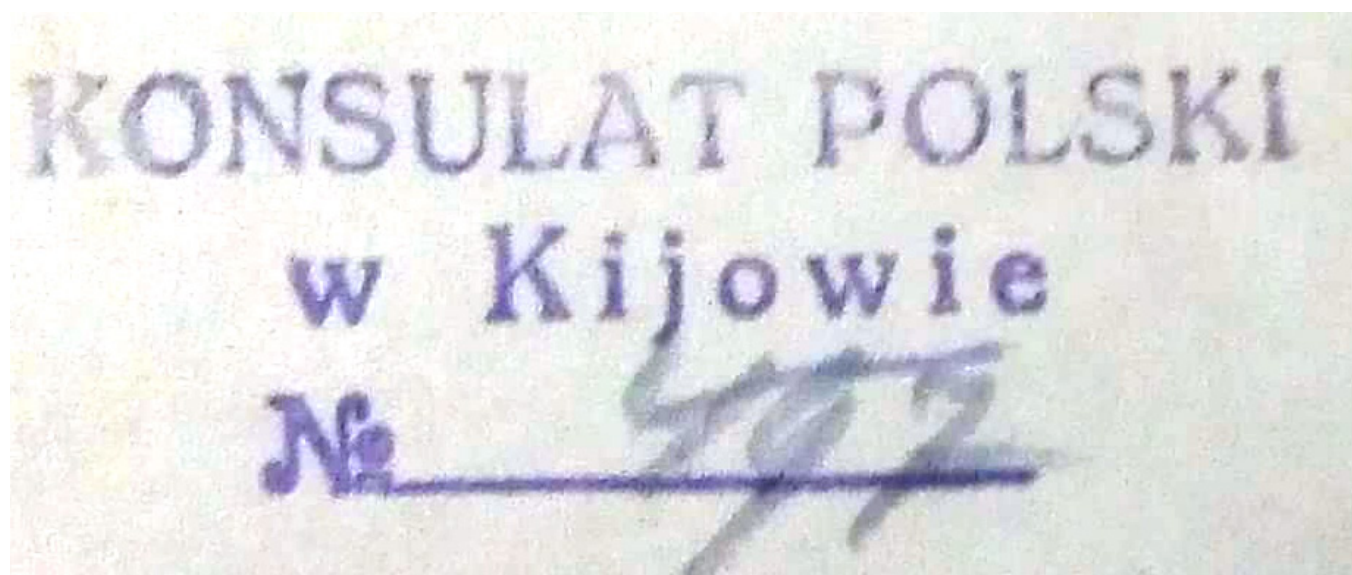

Рис. 27